

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7Cdo/400/2015                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 5108228063                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 07.06.2017                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Lubor Šebo               |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2017:5108228063.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. G., bytom G. X. č. XXX, 2/ mal. S. G., bytom G. X. č. XXX, zastúpená žalobkyňou 1/ ako zákonnou zástupkyňou, 3/ mal. O. G., bytom G. X. č. XXX, zastúpený žalobkyňou 1/ ako zákonnou zástupkyňou, 4/ mal. V. G., bytom G. X. č. XXX, zastúpený žalobkyňou 1/ ako zákonnou zástupkyňou, všetci právne zastúpení Mgr. Vladimírom Karáskom, advokátom so sídlom Stred 60/55, Považská Bystrica, IČO: 42 021 707, proti žalovaným 1/ V. I., bytom G. X. č. XXX, právne zastúpený JUDr. Antonom Kupšom, advokátom so sídlom Moyzesova ulica č. 34, Čadca, IČO: 35 675 071, 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova č. 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8 C 221/2008, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 10. apríla 2014 sp. zn. 9 Co 124/2014 v spojení s opravným uznesením zo 16. septembra 2014 sp. zn. 9 Co 124/2014, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. apríla 2014 sp. zn. 9 Co 124/2014 v spojení s opravným uznesením zo 16. septembra 2014 sp. zn. 9 Co 124/2014 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. októbra 2012 č. k. 8 C 221/2008-62, uložil povinnosť žalovanému 1/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 9 958,18 € (300 000,- Sk) a žalobcom 2/, 3/ a 4/ každému samostatne sumu 8 298,48 € (250 000,- Sk), a to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súd žalobu vo zvyšnej (číselne uplatnenej) a osobitne v časti voči žalovanému 2/ zamietol, pričom si súd rozhodovanie o trovách konania vyhradil na čas až po právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v dôsledku zavineného protiprávneho konania žalovaného 1/ došlo k smrti manžela žalovanej 1/ a otca žalobcov 2/ až 4/ pri dopravnej nehode, čím došlo k zásahu do ich osobnostných práv titulom straty rodinného príslušníka, a preto im priznal náhradu nemajetkovej ujmy vychádzajúc z kritérií stanovených v § 13 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalobu vo zvyšnej časti, ktorá číselne prekračovala náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštancie, vo zvyšku zamietol. Ďalej uviedol, že vo vzťahu k žalovanému 2/ bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený až po troch rokoch od jeho vzniku, keďže premlčacia doba začala

plynúť od nasledujúceho dňa po smrti poškodeného, a preto bol tento nárok premlčaný. V tejto časti žalobu zamietol.

2. Proti uvedenému rozsudku podali žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej aj „žalobcovia, prípadne dovolatelia“) a žalovaní 1/ odvolania.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 10. apríla 2014 č. k. 9 Co 124/2014-128 v spojení s opravným uznesením zo 16. septembra 2014 č. k. 9 Co 124/2014-158 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. V opravnom uznesení doplnil záhlavie rozsudku odvolacieho súdu označením právneho zástupcu žalovaného 1/, JUDr. Antona Kupšu, advokáta so sídlom v Čadci, keďže išlo o zrejmu chybu v písaní.

4. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia, ktorého prípustnosť odôvodňovali § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 išlo o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v znení platnom do 30. júna 2016) a dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. a/, c/ O.s.p. Dovolatelia videli naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v nedostatočnom odôvodnení spočívajúcom predovšetkým v poskytnutej nižšej sume navrhovanej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená, ako aj v stanovení začiatku plynutia premlčacej doby. Na základe uvedených skutočností žiadali zrušiť rozhodnutia súdov oboch inštancií a vrátiť vec na konanie súdu prvej inštancie, alternatívne navrhli dovolaciemu súdu zmeniť rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 33 193,91 € a žalobcom 2/ až 4/ sumu 8 298,48 €, ako aj všetky trovy konania a právneho zastúpenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

5. Žalovaný 1/ v podanom vyjadrení uviedol, že sa stotožňuje s námietkami žalobcov 1/ až 4/ týkajúcich sa premlčacej doby a rovnako aj s tým, že žalovaný 2/ ako poisťovateľ zodpovedá za škodu spôsobenú dopravnou nehodou. Vzhľadom na uvedené navrhol predmetné rozhodnutia zrušiť.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali včas strany sporu, zastúpené advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

8. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 26. augusta 2014, teda pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p.

9. V prejednávanej veci bol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (v spojení s opravným uznesením), ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Vzhľadom k tomu, že prípustnosť dovolania z § 238 O.s.p. nevyplyvala, je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nebolo prípustné.

10. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku (§ 238 O.s.p.), ale sa zaoberal aj otázkou, či by podané dovolanie nebolo prípustné podľa § 237 O.s.p.

11. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v §

237 O.s.p. Žalobcovia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, a g/ O.s.p. netvrdili, avšak namietali procesnú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p, a to že postupom súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolací súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že uvedená predmetná procesná vada zakladala nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, avšak z iných dôvodov než boli žalobcami uvádzané.

12. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel taký závadný postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytoval Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

13. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

14. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

15. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne, ak by aj išlo o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok EŠLP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27).

16. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

17. Právo strán konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných strán je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženému súdu na

účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (*contra dicere*) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/ 2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

18. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že žalovaný 2/ podal vyjadrenie k odvolaniu žalobcov 1/ až 4/ a žalovaného 1/ (č. I. 96), avšak toto vyjadrenie žalobcom doručené nebolo, pričom žalovanému 1/ súd prvej inštancie predmetné vyjadrenie doručili (č. I. 97). Žalobcovia sa teda nemali možnosť dozvedieť o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd toto vyjadrenie nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu ich možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

19. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávnosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Rovnako tak by neobstál ani argument, že predmetné vyjadrenie, ktoré nebolo doručované, by bol len opakovaním predchádzajúcich vyjadrení v konaní pred súdom prvej inštancie a prípadne vyjadrenie dovolateľov by nemalo vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. Niet pochyb o tom, že žalobcom mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovaného 2/ k odvolaniu a že faktickým procesným postupom dovolacieho súdu im bola táto možnosť upretá. V kontexte vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd nemôže vopred vyhodnotiť, bez oboznámenia sa s takýmto vyjadrením, či prípadné vyjadrenie dovolateľov mohlo mať vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. V súlade so zásadou kontradiktórnosti je legitímna požiadavka strán sporu, aby mali možnosť sa oboznámiť k opatreným vyjadreniam druhej strany, pričom nestačí, že informácie v nich obsiahnuté boli v priebehu konania určitým spôsobom uvádzané (pozri bližšie rozsudok ESLP vo veci Krčmár a ďalší proti Českej republike č. 35376/97, 3.3.2000, § 43).

20. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. K vadám zmätočnosti prihliadal dovolací súd - ak bolo dovolanie podané včas a na to oprávnenými subjektmi - z úradnej povinnosti.

21. Pretože odňatie možnosti účastníkom konať pred súdom znamenajúce porušenie práv na spravodlivý proces zakladalo nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, musel bez ďalšieho dovolací súd podľa § 449 ods. 1, § 450 CSP rozsudok dovolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Úlohou dovolacieho súdu bude doručiť vyjadrenie žalovaného 2/ k odvolaniu žalobcov a žalovaného 1/ a až po vykonaní tohto procesného úkonu bude možné pokračovať v odvolacom konaní. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie dovolacieho súdu v napadnutej časti, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcov uvedenými v dovolaní.

22. Pokiaľ žalobcovia namietali, že rozsudok dovolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Napadnutý rozsudok nebolo možné v odvolacom konaní podrobiť prieskumu ani z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo obsah napadnutého rozhodnutia (vzhľadom na uvedenú procesnú vadu) nebol pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.